

Братя Грим
Ум и злато

Живял някога много беден човек на име Йозеф. Ходел по улиците и продавал вода. Веднъж той тръгнал из прашните улици на града и започнал да вика:

– Продавам вода! Продавам студена вода! Кой иска да си купи студена вода?

Насреща му идвал пътник, целият потънал в прах.

– Ето вода – казал Йозеф. – Купи си и се напий. Утоли си жаждата!

– Много съм скитал по света, така ми мина животът – рекъл пътникът. – Много съм жаден, но нямам нито една пара, за да платя водата.

На Йозеф му станало жал за пътника и му дал вода да се напие, дори го поканил в дома си да пренощува.

– Ти си добър човек – рекъл пътникът – и се съжали над мен. Затова ще ти разкрия тайната на един чудотворен лек – вземе ли го болният, каквато и болест да има, веднага ще оздравее. Ще ти дам и моята книга с рецептите, за да знаеш как се приготвява лекарството, ако забравиш. Ала трябва добре да запомниш – лекувай хората, но никога не взимай пари от сиромаси.

Йозеф взел книгата, благодарил на пътника и рекъл:

– Каж ми как се казваш.

– Името ми е Макс – отговорил пътникът и преди Йозеф да каже и дума, изчезнал.

И така Йозеф започнал да лекува хората и взимал пари само от богатите. Всички в града го обичали и почитали. „Нашият мъдър лекар“ – така говорели за него.

Йозеф станал заможен човек – построил си хубава къща, а на трапезата му винаги имало най-отбрани ястия. Всичко щяло да бъде добре, ако не била завистта. Промъкнала се тя в сърцето му и започнала да го гризе. „Защо да не взимам пари от бедните? За мен е все едно дали човекът е богат или беден. Отдавна да съм станал най-богатият в града и да живея в разкош.“ Така си мислел Йозеф, който съвсем бил забравил съвета на Макс.

Един ден при него дошъл беден продавач на вода, какъвто самият Йозеф някога бил, да иска лек за болното си дете.

– Първо ще си платиш – казал му Йозеф.

– Нямам нито грош – изплакал човекът.

– Върви си тогава! – извикал ядосано Йозеф.

Изведнъж забравил как се приготвява лекарството. Потърсил книгата, която Макс му оставил, но тя била изчезнала. Дълго се мъчил да се сети рецептата, но всичко било напрасно. Дните минавали и скоро

Йозеф загубил къщата и богатството си. Отново бил принуден да ходи из улиците и да продава вода. Остарял, измършавял, заприличал на проскубана врана.

Ала веднъж, както вървял из прашните улици, срещнал един конник.

– Ей, човече! – извикал конникът. – От дълго време пътувам и съм много уморен, а и няма къде да отседна. Ще ме подслониш ли за една нощ?

На Йозеф не му се искало да пусне непознат човек в дома си, но трябвало да прояви гостоприемство.

– Добре – неохотно рекъл той и завел конника къщи.

– Ти си добър човек – казал пътникът. – Гостоприемството ти заслужава да бъде възнаградено. Затова ще ти кажа как се прави злато и ще ти оставя моята книга, в която са написани всички тайни на химията. Само че не бива да криеш това от другите хора – така всички ще бъдат доволни и няма да има повече завист.

Пътникът разкрил тайната си, а на сутринта, когато Йозеф се събудил, нямало и следа от него, а на масата имало огромна купчина злато. „Няма да кажа никому нито дума как се прави злато – помислил си той. – Сега ще стана много богат и всички ще ми се кланят.“

Така Йозеф си купил прекрасна къща, украсил я със скъпоценни предмети и заживял в охолство и разкош. С времето съвсем забравил какво го посъветвал пътникът.

След година купчината злато се свършила; алчният Йозеф не можал да си спомни рецептата за добиване на злато, а книгата се била превърнала в камък.

– Горко ми! – завайкал се той. – Свършено е с мен!

И ето че отново тръгнал из прашните улици на града да продава вода. Не минало много време и пак срещнал същия пътник, който го научил как се прави злато.

Ей, Йозеф – извикал го той. – Нима не ме позна? Вече два пъти сме се срещали с теб. Най-напред те научих как да приготвяш чудотворен лек, но ти забрави моето предупреждение да не взимаш пари от бедните. Направих така, че да не можеш да си спомниш рецептата. Помислих, че ще се поправиш, и затова ти разкрих тайната за добиване на злато. Но ти отново не ме послуша и беше наказан. Дълги години писах моята книга; написах я за хората. А ти искаше да запазиш тайните й само за себе си. Затова книгата се превърна в камък. Само човек, който е готов да живее за хората, може с топлината на душата си да размекне камъка

и да почерпи цялата мъдрост от нея. Знание със злато не може да се купи.

Тогава Йозеф познал пътника Макс и казал през сълзи:

– О, мъдри човече, бях сляп, моля те, прости ми!

Макс само кимнал с глава и си отишъл.

КРАЙ

© Димитър Стоевски, превод от немски

Brüder Grimm

Сканиране и разпознаване: Анани Младенов

Публикация:

Братя Грим – Приказки

Превод – Димитър Стоев

Илюстрации – Антония Дончева

Редактор – Петя Дочева

Технически редактор – Иван Додов

Издателство – „Св.св. Кирил и Методий“

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2532>]